

Verslag Vogelwerkgroep IVN Valkenswaard-Waalre

ivn natuur
educatie

Onderwerp: Trekvogeltellingen Patersgronden 2026

Datum: 22 september 2026

Auteur: Fred Emmerik, Vogelwerkgroep IVN Valkenswaard-Waalre

Inleiding

Wanneer schrijf je eigenlijk een verslag over een activiteit die je uitvoert? Meestal achteraf toch? Maar laten we het nu eens anders doen mede afhankelijk van ons doel: hoe maak je de vogelwereld interessanter voor iedereen. Dus wat doe ik dit jaar? Ik schrijf het verslag nu eens op het moment dat leden van onze Vogelwerkgroep van het IVN samen met twee leden van de Vogelwerkgroep De Kempen nog enkele weken actief zijn met de vogeltrek.

Vogeltrek

Je hebt vast wel eens gehoord dat er trekvogels zijn. Heel veel vogelsoorten trekken namelijk twee keer per jaar vaak duizenden kilometers van het gebied waar zij overwinteren naar hun broedgebied en weer terug. En daar hebben wij in Nederland ook mee te maken. Het is ook om die reden dat wij vanaf het voorjaar tot het najaar andere soorten tegenkomen dan in de wintermaanden. Dat maakt het ook meteen interessant.



Foto van een jagende visarend

Vogels trekken eigenlijk om twee redenen. Ze ontluchten de kou of ze gaan vanwege het voedselaanbod dat er in de winter niet is. Voorbeelden van trekvogels zijn roodborsten, gele en witte kwikstaarten, (zwarte) ooievaars, alle zwaluwsoorten maar ook roofvogels als sperwers, wespennieven en visarenden en dergelijke.

Slimmeriken onder ons zullen zeggen dat we het hele jaar door roodborsten zien of horen. Ja dat klopt. Maar de roodborsten die we in de winter zien, zijn trekvogels uit het hoge noorden. Die van ons zijn naar het zuiden gevlogen. Buizerds is een apart verhaal. De buizerd bij ons is niet echt een trekvogel. Zij blijven in de wintermaanden gewoon in hun territorium. De buizerds die je in de winter langs de wegen ziet, zijn weer afkomstig uit het hoge noorden (Scandinavië en Rusland bijvoorbeeld). Zij moeten daar blijven omdat ze in het territorium van de Nederlandse buizerd niet welkom zijn.

Mooi maar wat doen we dan?



Vroeg in de ochtend wordt bij de telpost ook geluidopnameapparatuur geplaatst

Vanaf eind augustus tot in november zijn diverse vrijwilligers actief op een uitkijkpunt (Belvédère) aan de Brugseheide nabij de Abdijweg. De houten – trapsgewijze - Belvédère is daar drie jaar geleden gerealiseerd vanuit het project Groote Heide. In de zomer is dit een punt om te genieten van de rust en om te zien wat er in de omgeving allemaal vliegt of loopt. In het najaar gebruiken we hem als telpost. De dag van het tellen begint vaak al

vroeg met het plaatsen van geluidsapparatuur. Mochten we toevallig een vogel niet zien of horen dan zou de apparatuur het geluid wel op kunnen vangen. En natuurlijk gaan er verrekijkers, fotocamera's en vaak ook een telescoop mee. Want we willen niets missen.



Diverse vrijwilligers in november 2025 op de Belvédère actief speurend naar overtrekkende vogels

Wat doen we met de cijfers?

Overtrekkende vogels worden geregistreerd in het programma van www.trektellen.nl.

In dat programma kun je per dag, per maand en per jaar zien welke trekvogels er zijn waargenomen in de directe omgeving van de telpost. Kijk maar eens op die website en zoek rechts bovenaan (bij search) naar Patersgronden. Daar vind je de meest actuele gegevens van onze tellingen.

En kijk ook eens naar de vogelsoorten die daar voorbij komen. Juist dat maakt het interessant om te zien welke soorten er allemaal in ons land verblijven dan wel via ons land naar warmere oorden trekken. Op het moment dat ik dit schrijf (20 september) zijn bij ons al 60 vogelsoorten de grens naar het Zuiden gepasseerd. En in totaal waren dat 10.410 vogels. Daarvan waren het 8.210 boerenzwaluwen. Die trekken nu allemaal weg. Langzaamaan worden zij gevolgd door grote groepen van andere soorten.



De wespendief: een trekvogel die vooral eind augustus en begin september ons land verlaat. Op 26 augustus 2026 passeerden maar liefst 108 exemplaren de telpost.

Naast de vogels die Zuidwaarts trekken, tellen we ook een aantal vlinder- en libellesoorten, waaronder de gele en oranje luzernevlinder (zie foto hieronder) en de atalanta.



Gele Luzernevlinder



Oranje Luzernevlinder

Overigens hebben we niet alleen aandacht voor de vogels die over ons heen naar het Zuiden gaan. Nee, we houden ook de soorten in de gaten die in de wintermaanden wel bij ons blijven. Denk daarbij aan spechtensoorten (kleine, middelste en grote bonte specht, de zwarte en groene specht maar ook mezen, boomklevers, putters, diverse reigersoorten, eenden, gaaien en dergelijke).



Een graspieper; één van de soorten die op de telpost gezien en gehoord wordt als hij naar het Zuiden trekt

Kom gerust eens kijken!

De tellers vinden het leuk als mensen geïnteresseerd zijn in wat we doen maar vooral ook in wat er leeft in onze omgeving. Iedereen die langskomt over de Brugseheide nabij de Abdijweg en wel eens wil weten wat die lui op die houten blokken eigenlijk doen, nodigen we van harte uit om erbij te komen. We geven graag antwoord op uw vragen. We betrekken u graag bij wat er langs de Tongelreep gebeurt. En heb je zelf een verrekijker neem die dan maar mee, want dan gaat de vogelwereld nog verder voor je open. Geniet samen met ons van de vogels in de omgeving of de soorten die ons voor de winterperiode verlaten. Wij zijn er bijna dagelijks van de vroege ochtend tot in de middag en dat tot ongeveer de eerste week van november.

Fred Emmerik

Vogelwerkgroep IVN Valkenswaard-Waalre